EDIȚIE ÎN LIMBA ROMÂNĂ

مكارم الأخلاق

Caracterul nobil

Muḥammad ibn Ṣāliḥ al-
ʿUthaymīn

INSTITUTUL TAWHID
tawhid.ro

Muḥammad ibn Ṣāliḥ al-ʿUthaymīn

Caracterul nobil

مكارم الأخلاق

Institutul Tawhid
România · 2026

Titlul original: مكارم الأخلاق
Ediția I
Ediție în limba română publicată de Institutul Tawhid. Distribuție gratuită.
Institutul Tawhid · https://www.tawhid.ro

Texte arabe coranice: Tanzil Project, Uthmani v1.1, © 2007–2026 Tanzil Project, CC BY 3.0 · https://tanzil.net. Sunt păstrate limitele fragmentelor și ale versetelor indicate în sursele revizuite.

Detaliu de legătură de carte · India, secolul al XVII-lea. The Metropolitan Museum of Art, 55.121.10.45 · CC0 / domeniul public.

Cuprins

Caracterul nobil 1
Domeniile bunei purtări 7
Exemplul cel bun al Profetului ﷺ 30
Indice 40

Caracterul nobil

بسم الله الرحمن الرحيم

În numele lui Allah, Cel Milostiv, Cel Îndurător.

إِنَّ الْحَمْدَ لِلَّهِ، نَحْمَدُه، وَنَسْتَعِينُه، وَنَسْتَغْفِرُه، وَنَتُوبُ إِلَيْهِ، وَنَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ شُرُورِ أَنْفُسِنَا، وَمِنْ سَيِّئَاتِ أَعْمَالِنَا، مَنْ يَهْدِهِ اللَّهُ فَلَا مُضِلَّ لَهُ، وَمَنْ يُضْلِلْ فَلَا هَادِيَ لَهُ، وَأَشْهَدُ أَنْ لَا إِلٰهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ. بَعَثَهُ اللَّهُ تَعَالَى بِالْهُدَى وَدِينِ الْحَقِّ؛ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ، بَعَثَهُ اللَّهُ تَعَالَى بَيْنَ يَدَيِ السَّاعَةِ بَشِيرًا وَنَذِيرًا، وَدَاعِيًا إِلَى اللَّهِ بِإِذْنِهِ، وَسِرَاجًا مُنِيرًا، بَلَّغَ الرِّسَالَةَ، وَأَدَّى الْأَمَانَةَ، وَنَصَحَ الْأُمَّةَ، وَجَاهَدَ فِي اللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِ حَتَّى أَتَاهُ الْيَقِينُ، وَوَفَّقَ اللَّهُ مَنْ شَاءَ مِنْ عِبَادِهِ فَاسْتَجَابَ لِدَعْوَتِهِ، وَاهْتَدَى بِهَدْيِهِ، وَخَذَلَ اللَّهُ

بِحِكْمَتِهِ مَنْ شَاءَ مِنْ عِبَادِهِ، فَاسْتَكْبَرَ عَنْ طَاعَتِهِ، وَكَذَّبَ خَبَرَهُ، وَعَانَدَ أَمْرَهُ، فَبَاءَ بِالْخُسْرَانِ وَالضَّلَالِ الْبَعِيدِ.

Toată lauda I se cuvine lui Allah. Îl lăudăm, Îi cerem ajutorul și iertarea și ne căim înaintea Lui. Căutăm adăpost la Allah de răul din noi înșine și de relele faptelor noastre. Pe cel pe care Allah îl călăuzește nimeni nu-l poate rătăci, iar pe cel pe care El îl lasă în rătăcire nimeni nu-l poate călăuzi. Mărturisesc că nu există nicio divinitate demnă de adorare în afară de Allah, Unicul, fără asociat, și mărturisesc că Muḥammad este robul și Trimisul Său.
Allah Preaînaltul l-a trimis cu îndrumarea și religia adevărului, pentru ca aceasta să biruiască orice altă religie. Allah Preaînaltul l-a trimis înaintea Ceasului, ca vestitor de bine și prevenitor, ca unul care cheamă la Allah cu îngăduința Lui și ca o făclie luminoasă. El a transmis mesajul, a împlinit ceea ce i-a fost încredințat, a sfătuit sincer comunitatea și s-a străduit pe calea lui Allah așa cum se cuvine, până când i-a venit moartea. Allah le-a dăruit izbândă acelora dintre robii Săi cărora a voit: ei au răspuns chemării lui și au urmat îndrumarea sa. Iar pe aceia dintre robii Săi pe care a voit, Allah, prin înțelepciunea Sa, i-a lipsit de ajutor: ei s-au semețit, refuzând să-i dea ascultare, au socotit mincinoase cele vestite de el și s-au împotrivit poruncii sale, întorcându-se cu pierdere și cu o rătăcire adâncă.

În cele ce urmează, îmi face plăcere să vorbesc la această întâlnire[1] despre buna purtare.

Caracterul, după cum spun învățații, este înfățișarea lăuntrică a omului, fiindcă omul are două înfățișări:

1 Întâlnirea a avut loc la centrul de vară al Institutului Științific din ʿUnayzah.

O înfățișare exterioară: forma în care Allah i-a creat trupul. Știm cu toții că unele înfățișări exterioare sunt frumoase și plăcute, altele sunt urâte și neplăcute, iar altele se află între acestea.

Tot astfel, înfățișarea lăuntrică poate fi bună sau rea. Aceasta este ceea ce numim caracter. Așadar, caracterul este înfățișarea lăuntrică potrivit căreia a fost plămădit omul.

Caracterul este înnăscut sau se dobândește? Răspunsul este că, fără îndoială, unele însușiri sunt înnăscute, iar altele sunt dobândite. După cum caracterul poate fi firesc, el poate fi și dobândit. Adică, așa cum omul poate fi înzestrat din fire cu un caracter frumos, el îl poate dobândi și prin străduință și exercițiu. De aceea, Profetul ﷺ i-a spus lui al-Ashajj din neamul ʿAbd al-Qays:

إِنَّ فِيكَ خَلَّتَيْنِ يُحِبُّهُمَا اللَّهُ: الْحِلْمَ وَالْأَنَاةَ

„Ai două însușiri pe care Allah le iubește: blândețea și chibzuința."

El a întrebat:

يَا رَسُولَ اللَّهِ! أَنَا أَتَخَلَّقُ بِهِمَا، أَمِ اللَّهُ جَبَلَنِي عَلَيْهِمَا؟

„Trimis al lui Allah, eu mi le însușesc sau Allah m-a înzestrat din fire cu ele?"

Profetul ﷺ a răspuns:

بَلِ اللَّهُ جَبَلَكَ عَلَيْهِمَا

„Allah te-a înzestrat din fire cu ele."

El a spus:

اَلْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي جَبَلَنِي عَلَى خَلَّتَيْنِ يُحِبُّهُمَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ

„Laudă lui Allah, Care m-a înzestrat din fire cu două însușiri pe care Allah și Trimisul Său le iubesc!”[2]

Aceasta dovedește că însușirile lăudabile și virtuoase pot fi înnăscute sau pot fi dobândite prin deprindere. Însușirea înnăscută este însă, fără îndoială, mai bună decât aceea dobândită prin deprindere. Când caracterul este firesc, el devine o trăsătură statornică a omului: acesta nu are nevoie să se forțeze sau să se prefacă pentru a se purta astfel. Acesta este însă harul lui Allah, pe care El îl dăruiește cui voiește. Cel care a fost lipsit de acest dar — adică de buna purtare înnăscută — o poate dobândi prin deprindere, prin exercițiu și practică, după cum vom arăta mai târziu, dacă Allah Preaînaltul voiește.

Aici se pune o întrebare: cine este mai bun — un om înzestrat din fire cu o însușire lăudabilă sau un om care se luptă cu sine pentru a și-o însuși? Care dintre ei are o treaptă mai înaltă și o răsplată mai mare?

Răspunsul este că, fără îndoială, omul înzestrat din fire cu acea însușire este mai desăvârșit în privința purtării sale sau a prezenței însușirii în el. El nu are nevoie de trudă și osteneală și nici nu pierde acea însușire în anumite împrejurări sau locuri. Buna purtare este pentru el o trăsătură firească și statornică. Oricând îl întâlnești, îl găsești cu o purtare bună; oriunde îl întâlnești, îl găsești cu o purtare bună; și în orice stare îl întâlnești, îl găsești cu o purtare bună. Din acest punct de vedere, el este, fără îndoială, mai desăvârșit.

---

2 Relatat de Abū Dāwūd, Cartea bunei purtări, capitolul despre sărutarea unui bărbat, nr. 5225, de la Zārīʿ, Allah să fie mulțumit de el, care făcea parte din delegația neamului ʿAbd al-Qays; și de at-Tirmidhī, capitolele despre bunătate și legăturile de rudenie, capitolul despre chibzuință și grabă, nr. 2011, de la Ibn ʿAbbās, Allah să fie mulțumit de amândoi.

Cât despre însușirea dobândită prin deprindere, prin străduință, practică sau exercițiu, omul este răsplătit pentru lupta cu sine. Totuși, în privința desăvârșirii acelei însușiri, el este mult mai prejos decât primul.

Dacă omului îi sunt dăruite amândouă — atât însușirea înnăscută, cât și cultivarea ei prin deprindere — acest lucru este mai desăvârșit. Sunt, așadar, patru categorii:

1. Cel lipsit de buna purtare.

2. Cel înzestrat din fire cu ea, dar care se limitează la ceea ce are înnăscut.

3. Cel înzestrat din fire cu ea, care o sporește prin străduință.

4. Cel care nu a fost înzestrat din fire cu ea, dar a dobândit-o prin străduință.

Așadar, în privința bunei purtări, omul înzestrat din fire cu ea este mai desăvârșit. Cât despre truda și osteneala depuse pentru a o dobândi, cel care a ajuns la ea prin străduință are răsplata luptei cu sine.

O altă întrebare: există însușiri morale care nu se găsesc în Coran și în Sunnah? Și pe ce cale pot fi cunoscute?
Răspunsul: Profetul ﷺ a spus:

إِنَّمَا بُعِثْتُ لِأُتَمِّمَ مَكَارِمَ الْأَخْلَاقِ

„Am fost trimis numai pentru a desăvârși însușirile nobile.”[3]

Toate legiuirile de mai înainte, pe care Allah le-a rânduit pentru robi, îndeamnă la însușiri virtuoase. De aceea, învățații au menționat că însușirile virtuoase sunt cele a căror căutare a fost cerută de toate legiuirile. În această legiuire desăvârșită însă, Profetul ﷺ a venit cu deplina desăvârșire a însușirilor nobile.

Să luăm drept exemplu talionul: dacă cineva săvârșește o infracțiune împotriva altuia, se aplică sau nu talionul? S-a menționat că, în legiuirea evreilor, talionul era obligatoriu și de

3 Relatat de Aḥmad (2/381) și de al-Bayhaqī în As-Sunan al-kubrā (10/233), a cărui formulare este citată, de la Abū Hurayrah, Allah să fie mulțumit de el.

neînlăturat, fără ca victima să aibă drept de alegere. În legiuirea creștinilor era invers: iertarea era obligatorie. Legiuirea noastră a venit însă desăvârșită în ambele privințe: ea cuprinde atât talionul, cât și iertarea. Tragerea făptuitorului la răspundere pentru fapta sa înseamnă fermitate și oprirea răului, iar iertarea lui înseamnă binefacere, noblețe și bunătate față de cel pe care îl ierți. Legiuirea noastră a venit, așadar — laudă lui Allah — să desăvârșească: celui îndreptățit îi lasă alegerea între a ierta și a-și cere dreptul, astfel încât să ierte atunci când este potrivită iertarea și să-și ceară dreptul atunci când este potrivit să și-l ceară.

Domeniile bunei purtări

Mulți oameni înțeleg că buna purtare privește numai felul în care sunt tratate făpturile, fără să privească și raportarea la Creator. Această înțelegere este însă incompletă: după cum buna purtare se arată față de făpturi, ea se arată și față de Creator.

Așadar, buna purtare privește atât raportarea la Creator, Măreț și Preaînalt, cât și purtarea față de făpturi. Este o chestiune căreia trebuie să-i acordăm atenție.

Întâi: buna purtare față de Creator, Măreț și Preaînalt
Buna purtare față de Creator cuprinde trei lucruri:

1. Primirea cu credință a celor vestite de Allah Preaînaltul.

2. Primirea hotărârilor Sale prin îndeplinire și punere în practică.

3. Primirea celor hotărâte de El prin destin cu răbdare și mulțumire.

Acestea sunt cele trei lucruri pe care se întemeiază buna purtare față de Allah Preaînaltul.

1. Primirea cu credință a celor vestite de El. Omul nu trebuie să aibă îndoială sau șovăială în a crede cele vestite de Allah, Cel Măreț și Preaînalt. Cele vestite de Allah Preaînaltul izvorăsc din cunoaștere, iar El, Slăvitul, este Cel mai adevărat în cuvânt, după cum Allah Preaînaltul spune despre Sine:

﴿وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ ٱللَّهِ حَدِيثًا﴾

„Și cine este mai adevărat decât Allah în cuvânt?”
[An-Nisāʾ, 4:87 — fragment]

A crede cele vestite de Allah presupune ca omul să fie încredințat de ele, să le apere și să se străduiască prin ele, fără ca în sufletul său să pătrundă îndoiala sau punerea la îndoială a celor vestite de Allah, Cel Măreț și Preaînalt, și de Trimisul Său ﷺ.

Dacă robul își însușește această purtare, va putea respinge orice îndoială adusă împotriva celor vestite de Allah și de Trimisul Său ﷺ de către cei care se îndepărtează de ele: fie musulmani care au introdus în religia lui Allah lucruri ce nu fac parte din ea, fie nemusulmani care strecoară îndoieli în inimile musulmanilor. Să luăm un exemplu. În Ṣaḥīḥ al-Bukhārī este relatat de la Abū Hurayrah, Allah să fie mulțumit de el, că Profetul ﷺ a spus:

إِذَا وَقَعَ الذُّبَابُ فِي شَرَابِ أَحَدِكُمْ فَلْيَغْمِسْهُ، ثُمَّ لِيَنْزِعْهُ، فَإِنَّ فِي إِحْدَى جَنَاحَيْهِ دَاءً، وَالأُخْرَى شِفَاءً

„Dacă o muscă ajunge în băutura vreunuia dintre voi, să o scufunde, apoi să o scoată, fiindcă într-una dintre aripile ei este o boală, iar în cealaltă este un leac.”[4]

Acesta este un lucru vestit de Trimisul lui Allah ﷺ, care, în cele privitoare la nevăzut, nu vorbește după dorința sa, ci spune ceea ce Allah Preaînaltul îi revelează. El este om, iar oamenii nu cunosc nevăzutul. Allah i-a spus chiar:

﴿قُل لَّآ أَقُولُ لَكُمْ عِندِى خَزَآئِنُ ٱللَّهِ وَلَآ أَعْلَمُ ٱلْغَيْبَ وَلَآ أَقُولُ لَكُمْ إِنِّى مَلَكٌ ۖ إِنْ أَتَّبِعُ إِلَّا مَا يُوحَىٰٓ إِلَىَّ﴾

„Spune: «Nu vă spun că la mine sunt comorile lui Allah, nici că eu cunosc nevăzutul și nici nu vă spun că sunt înger. Eu urmez numai ceea ce mi se revelează.»”
[Al-Anʿām, 6:50 — fragment]

4 Relatat de al-Bukhārī, Cartea începutului creației, capitolul „Dacă o muscă ajunge în băutura vreunuia dintre voi, să o scufunde, fiindcă într-una dintre aripile ei este o boală, iar în cealaltă un leac”, nr. 3320, de la Abū Hurayrah, Allah să fie mulțumit de el.

Trebuie să întâmpinăm această vestire cu bună purtare. Buna purtare față de ea înseamnă să o primim cu acceptare și să fim ferm încredințați că ceea ce Profetul ﷺ a spus în acest hadith este adevărat, chiar dacă unii ridică obiecții. Să știm cu certitudine că ceea ce contrazice un lucru relatat în mod autentic de la Trimisul lui Allah ﷺ este fals, fiindcă Allah Preaînaltul spune:

﴿فَمَاذَا بَعْدَ ٱلْحَقِّ إِلَّا ٱلضَّلَٰلُ ۖ فَأَنَّىٰ تُصْرَفُونَ﴾

„Și ce mai este dincolo de adevăr, în afară de rătăcire? Cum de vă lăsați abătuți?”
[Yūnus, 10:32 — fragment]

Un alt exemplu, dintre cele vestite despre Ziua Învierii: Profetul ﷺ a vestit că

أَنَّ الشَّمْسَ تَدْنُو مِنَ الخَلَائِقِ يَوْمَ القِيَامَةِ بِقَدْرِ مِيلٍ

„în Ziua Învierii, soarele se va apropia de făpturi până la o distanță de un mīl”.[5]

Fie că prin acest cuvânt se înțelege bețișorul cu care se aplică kohl, fie mila ca unitate de distanță, spațiul dintre soare și capetele făpturilor va fi mic. Cu toate acestea, oamenii nu vor fi arși de căldura lui, deși, dacă soarele s-ar apropia acum, în această lume, cât o falangă de deget, lumea ar arde.

5 Relatat de Muslim, Cartea Paradisului, capitolul despre descrierea Zilei Învierii, nr. 2864, de la al-Miqdād ibn al-Aswad, Allah să fie mulțumit de el.

Cineva ar putea întreba:

كَيْفَ تَدْنُو الشَّمْسُ مِنْ رُءُوسِ الخَلَائِقِ يَوْمَ القِيَامَةِ بِهَذِهِ المَسَافَةِ، ثُمَّ يَبْقَى النَّاسُ لَحْظَةً؟!

„Cum se poate apropia soarele atât de mult de capetele făpturilor în Ziua Învierii, iar oamenii să rămână în viață chiar și o clipă?!"

Care este, așadar, buna purtare față de acest hadith?

Buna purtare față de acest hadith înseamnă să-l acceptăm și să credem în el, fără să avem în piept împotrivire, apăsare sau șovăială. Să știm că ceea ce Profetul ﷺ a vestit în această privință este adevărat.

Nu putem măsura stările Vieții de Apoi după cele ale acestei lumi, din cauza deosebirii uriașe dintre ele. Știm că, în Ziua Învierii, oamenii vor sta în picioare cincizeci de mii de ani. Judecând după măsura acestei lumi, poate vreun om să stea în picioare cincizeci de mii de ani?

Răspunsul este: nu. Așadar, deosebirea este uriașă. Fiind astfel, credinciosul primește o asemenea vestire cu inima deschisă și liniștită; înțelegerea sa îi face loc și inima i se deschide înaintea ei.

2. Primirea hotărârilor lui Allah prin acceptare, îndeplinire și punere în practică. Omul nu respinge nicio hotărâre a lui Allah. Dacă respinge vreuna dintre hotărârile Lui, aceasta înseamnă o purtare rea față de Allah, Cel Măreț și Preaînalt: fie că neagă hotărârea ca atare, fie că refuză din trufie să o împlinească, fie că o neglijează din nepăsare. Toate acestea se împotrivesc bunei purtări față de Allah, Cel Măreț și Preaînalt.

Să luăm drept exemplu faptele bune, dar anevoioase, pe care le împlinim în luna Ramaḍān. Postul este, fără îndoială, greu pentru suflet: omul renunță la lucrurile cu care este obișnuit — hrană, băutură și relații conjugale —, iar aceasta este o greutate pentru el. Credinciosul are însă o bună purtare față de Allah, Cel Măreț și

Preaînalt: primește această îndatorire sau, mai exact, primește această cinstire. Este o binefacere a lui Allah, Cel Măreț și Preaînalt, pe care o primește cu inima deschisă și liniștită și căreia sufletul său îi face loc. Îl vezi postind în zile lungi și fierbinți, mulțumit și cu inima deschisă, fiindcă are o bună purtare față de Domnul său. Cel care are o purtare rea față de Allah întâmpină însă această adorare cu nemulțumire și aversiune. Dacă nu s-ar teme de urmări nedorite, nu ar ține postul.
Un alt exemplu este rugăciunea. Fără îndoială, ea este apăsătoare pentru unii oameni și este apăsătoare pentru fățarnici, după cum a spus Profetul ﷺ:

أَثْقَلُ الصَّلَاةِ عَلَى الْمُنَافِقِينَ: صَلَاةُ العِشَاءِ وَصَلَاةُ الفَجْرِ

„Cele mai grele rugăciuni pentru fățarnici sunt rugăciunea de ʿIshāʾ și rugăciunea de Fajr.”[6]

Pentru credincios însă, rugăciunea nu este apăsătoare. Allah Preaînaltul spune:

﴿وَٱسْتَعِينُواْ بِٱلصَّبْرِ وَٱلصَّلَوٰةِ ۚ وَإِنَّهَا لَكَبِيرَةٌ إِلَّا عَلَى ٱلْخَٰشِعِينَ ٱلَّذِينَ يَظُنُّونَ أَنَّهُم مُّلَٰقُواْ رَبِّهِمْ وَأَنَّهُمْ إِلَيْهِ رَٰجِعُونَ﴾

„Cereți ajutor prin răbdare și rugăciune! Ea este grea, în afară de cei smeriți, care sunt încredințați că Îl vor întâlni pe Domnul lor și că la El se vor întoarce.”
[Al-Baqarah, 2:45–46]

6 Relatat de al-Bukhārī, Cartea chemării la rugăciune, capitolul despre meritul rugăciunii de ʿIshāʾ în adunare, nr. 657; și de Muslim, Cartea moscheilor, capitolul despre meritul rugăciunii în adunare, nr. 651, de la Abū Hurayrah, Allah să fie mulțumit de el.

Pentru aceștia ea nu este grea, ci ușoară și lesnicioasă. De aceea, Profetul ﷺ a spus:

جُعِلَتْ قُرَّةُ عَيْنِي فِي الصَّلَاةِ

„Bucuria ochilor mei a fost pusă în rugăciune.”[7]

Buna purtare față de Allah, Cel Măreț și Preaînalt, în privința rugăciunii înseamnă să o împlinești cu inima deschisă și liniștită și cu sufletul bucuros. Te bucuri când te afli în ea și o aștepți când i se apropie timpul. După ce ai împlinit Fajr, tânjești după Ẓuhr; după ce ai împlinit Ẓuhr, tânjești după ʿAṣr; după ce ai împlinit ʿAṣr, tânjești după Maghrib; după ce ai împlinit Maghrib, tânjești după ʿIshāʾ; și după ce ai împlinit ʿIshāʾ, tânjești după Fajr. Astfel, inima ta rămâne mereu legată de aceste acte de adorare. Aceasta face parte, fără îndoială, din buna purtare față de Allah Preaînaltul.

Un al treilea exemplu, din domeniul tranzacțiilor, este interzicerea cametei. Allah ne-a interzis camăta în mod limpede în Coran, după cum spune Allah Preaînaltul:

﴿وَأَحَلَّ ٱللَّهُ ٱلْبَيْعَ وَحَرَّمَ ٱلرِّبَوٰا۟﴾

„Allah a îngăduit negoțul și a interzis camăta.”

7 Relatat de imamul Aḥmad (3/128) și de an-Nasāʾī, Cartea vieții conjugale, capitolul despre iubirea pentru femei, nr. 3940, de la Anas, Allah să fie mulțumit de el.

Și a spus despre ea:

﴿فَمَن جَآءَهُۥ مَوْعِظَةٌ مِّن رَّبِّهِۦ فَٱنتَهَىٰ فَلَهُۥ مَا سَلَفَ وَأَمْرُهُۥٓ إِلَى ٱللَّهِ ۖ وَمَنْ عَادَ فَأُو۟لَٰٓئِكَ أَصْحَٰبُ ٱلنَّارِ ۖ هُمْ فِيهَا خَٰلِدُونَ﴾

„Cel la care a ajuns îndemnul de la Domnul său și care încetează poate păstra ceea ce a trecut, iar judecarea lui este la Allah. Dar cei care revin, aceia sunt locuitorii Focului, în care vor rămâne veșnic."
[Al-Baqarah, 2:275 — fragmente]

El l-a amenințat pe cel care revine la camătă după ce i-a ajuns îndemnul și a cunoscut hotărârea cu rămânerea veșnică în Foc — căutăm adăpost la Allah.
Credinciosul primește această hotărâre cu inima deschisă, cu mulțumire și supunere. Cel necredincios însă nu o primește, ci simte apăsare din pricina ei și poate căuta felurite tertipuri pentru a o ocoli. Știm că în camătă există un câștig sigur, fără risc. În realitate însă, ea înseamnă câștig pentru unul și nedreptate pentru altul. De aceea, Allah Preaînaltul spune:

﴿وَإِن تُبْتُمْ فَلَكُمْ رُءُوسُ أَمْوَٰلِكُمْ لَا تَظْلِمُونَ وَلَا تُظْلَمُونَ﴾

„Iar dacă vă căiți, vă rămân sumele voastre inițiale: nu nedreptățiți și nu sunteți nedreptățiți."
[Al-Baqarah, 2:279 — fragment]

3. Primirea celor hotărâte de Allah Preaînaltul prin destin cu mulțumire și răbdare. Acesta este al treilea lucru din buna purtare față de Allah. Știm cu toții că nu toate cele pe care

Allah, Cel Măreț și Preaînalt, le rânduiește pentru făpturile Sale sunt pe placul acestora. Oare tot ceea ce Allah hotărăște pentru noi ne este plăcut, în sensul că sufletele noastre înclină spre acel lucru și se împacă sufletește cu el? În realitate, nu.

Boala, de pildă, nu îi este plăcută omului. Omul își dorește să fie sănătos.

La fel, sărăcia nu îi este plăcută omului: el își dorește să fie înstărit. Nici neștiința nu îi este plăcută: el își dorește să fie cunoscător. Dar, prin înțelepciunea lui Allah, Cel Măreț și Preaînalt, cele hotărâte de El sunt felurite. Unele îi sunt plăcute omului și firea sa se simte în largul ei cu ele, iar altele nu sunt astfel. Care este, așadar, buna purtare față de Allah, Cel Măreț și Preaînalt, în privința celor hotărâte de El?

Buna purtare față de Allah în această privință înseamnă să fii mulțumit cu ceea ce Allah a hotărât pentru tine, să-ți găsești liniștea în aceasta și să știi că El, Slăvitul și Preaînaltul, nu a hotărât acel lucru decât cu înțelepciune și cu un scop lăudabil, pentru care I se cuvin lauda și mulțumirea.
Așadar, buna purtare față de Allah în privința destinului înseamnă ca omul să fie mulțumit, să se supună și să fie liniștit. De aceea, Allah i-a lăudat pe cei răbdători, spunând:

﴿وَبَشِّرِ ٱلصَّٰبِرِينَ ٱلَّذِينَ إِذَآ أَصَٰبَتْهُم مُّصِيبَةٌ قَالُوٓاْ إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّآ إِلَيْهِ رَٰجِعُونَ﴾

„Vestește-le bine celor răbdători, care, atunci când îi lovește o nenorocire, spun: «Noi Îi aparținem lui Allah și la El ne întoarcem.»”
[Al-Baqarah, 2:155–156 — fragment din 155 și versetul 156]

Al doilea: buna purtare față de făpturi
În ceea ce privește buna purtare față de făpturi, unii învățați, între care și al-Ḥasan al-Baṣrī, Allah să aibă milă de el, au definit-o astfel:

كَفُّ الْأَذَى، وَبَذْلُ النَّدَى، وَطَلَاقَةُ الْوَجْهِ

să te abții de la a face rău, să dăruiești cu generozitate și să ai un chip senin.[8]

Întâi: să te abții de la a face rău. Aceasta înseamnă ca omul să nu le facă rău altora, fie în privința averii, a persoanei sau a onoarei lor. Cel care nu se abține de la a le face rău făpturilor nu are o purtare bună, ci o purtare rea.
Trimisul ﷺ a proclamat caracterul sacru al acestora la cea mai mare adunare în care s-a întâlnit cu comunitatea sa, spunând:

إِنَّ دِمَاءَكُمْ وَأَمْوَالَكُمْ وَأَعْرَاضَكُمْ عَلَيْكُمْ حَرَامٌ، كَحُرْمَةِ يَوْمِكُمْ هَذَا، فِي شَهْرِكُمْ هَذَا، فِي بَلَدِكُمْ هَذَا

„Sângele, averile și onoarea voastră sunt inviolabile între voi, asemenea sfințeniei acestei zile a voastre, în această lună a voastră, în acest ținut al vostru.”[9]

Dacă un om îi nedreptățește pe ceilalți luându-le averea, înșelându-i, trădându-i, lovindu-i și vătămându-i sau insultându-i și vorbindu-i de rău pe la spate, el nu are o purtare bună față de oameni, fiindcă nu s-a abținut să le facă rău. Păcatul este cu atât

8 Iḥyāʾ ʿulūm ad-dīn (3/52–53).

9 Relatat de al-Bukhārī, Cartea pelerinajului, capitolul despre predica din zilele de la Minā, nr. 1741; și de Muslim, Cartea jurămintelor privind omorul, capitolul despre sublinierea interdicției de a vărsa sânge, nr. 1679, de la Abū Bakrah, Allah să fie mulțumit de el.

mai mare cu cât răul este îndreptat spre cineva care are drepturi mai mari asupra ta.
De pildă, a le face rău părinților este mai grav decât a le face rău altora; a le face rău rudelor este mai grav decât a le face rău celor străini; iar a le face rău vecinilor este mai grav decât a le face rău celor care nu îți sunt vecini. De aceea, Profetul ﷺ a spus:

وَاللَّهِ لَا يُؤْمِنُ، وَاللَّهِ لَا يُؤْمِنُ، وَاللَّهِ لَا يُؤْمِنُ

„Pe Allah, nu crede! Pe Allah, nu crede! Pe Allah, nu crede!"

Ei au întrebat:

مَنْ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟

„Cine, Trimis al lui Allah?"

El a răspuns:

مَنْ لَا يَأْمَنُ جَارُهُ بَوَائِقَهُ

„Cel al cărui vecin nu este ferit de răutățile lui."[10]

Al doilea: să dăruiești cu generozitate. Aceasta înseamnă dărnicie și mărinimie, adică să dai dovadă de generozitate și să dăruiești din belșug. Generozitatea nu se limitează, după cum cred unii oameni, la dăruirea de bani. Ea se arată și prin punerea propriei persoane în slujba altora, prin folosirea prestigiului tău pentru ei și prin dăruirea de avere.

10 Relatat de al-Bukhārī, Cartea bunei purtări, capitolul despre păcatul celui de ale cărui răutăți vecinul său nu este ferit, nr. 6016, de la Abū Shurayḥ, Allah să fie mulțumit de el.

Dacă vedem un om care împlinește nevoile oamenilor, îi ajută, intervine pentru ei la cei la care nu pot ajunge singuri, își răspândește cunoașterea printre oameni și le dăruiește din averea sa, spunem despre el că are o bună purtare, fiindcă a dăruit cu generozitate. De aceea, Profetul ﷺ a spus:

اتَّقِ اللَّهَ حَيْثُمَا كُنْتَ، وَأَتْبِعِ السَّيِّئَةَ الْحَسَنَةَ تَمْحُهَا، وَخَالِقِ النَّاسَ بِخُلُقٍ حَسَنٍ

„Teme-te de Allah oriunde te-ai afla, fă ca după fapta rea să urmeze o faptă bună care să o șteargă și poartă-te cu oamenii cu bună purtare."[11]

Din buna purtare față de oameni face parte ca, atunci când ești nedreptățit sau ți se face rău, să ierți și să treci cu vederea. Allah i-a lăudat pe cei care îi iartă pe oameni, spunând despre oamenii Paradisului:

﴿ٱلَّذِينَ يُنفِقُونَ فِى ٱلسَّرَّآءِ وَٱلضَّرَّآءِ وَٱلْكَٰظِمِينَ ٱلْغَيْظَ وَٱلْعَافِينَ عَنِ ٱلنَّاسِ ۗ وَٱللَّهُ يُحِبُّ ٱلْمُحْسِنِينَ﴾

„Cei care dăruiesc atât la îndestulare, cât și la greu, care își înfrânează mânia și îi iartă pe oameni. Allah îi iubește pe binefăcători."
[Āl ʿImrān, 3:134]

11 Relatat de at-Tirmidhī, capitolele despre bunătate și legăturile de rudenie, capitolul despre purtarea față de oameni, nr. 1987, de la Abū Dharr, Allah să fie mulțumit de el.

Și Preaînaltul a spus:

﴿وَأَن تَعۡفُوٓاْ أَقۡرَبُ لِلتَّقۡوَىٰ﴾

„Iar să iertați este mai aproape de evlavie."
[Al-Baqarah, 2:237 — fragment]

Și Preaînaltul a spus:

﴿وَلۡيَعۡفُواْ وَلۡيَصۡفَحُوٓاْ﴾

„Să ierte și să treacă cu vederea!"
[An-Nūr, 24:22 — fragment]

Și Preaînaltul a spus:

﴿فَمَنۡ عَفَا وَأَصۡلَحَ فَأَجۡرُهُۥ عَلَى ٱللَّهِ﴾

„Cel care iartă și îndreaptă lucrurile își are răsplata la Allah."
[Ash-Shūrā, 42:40 — fragment]

Orice om care are de-a face cu oamenii va întâlni, negreșit, și rău din partea lor. Atitudinea sa față de acest rău trebuie să fie iertarea și trecerea cu vederea. Să știe cu certitudine că, prin iertare, prin trecerea cu vederea și prin răspunsul cu bine, dușmănia dintre el și fratele său se va preschimba în apropiere și prietenie. Allah Preaînaltul spune:

﴿وَلَا تَسۡتَوِي ٱلۡحَسَنَةُ وَلَا ٱلسَّيِّئَةُۚ ٱدۡفَعۡ بِٱلَّتِي هِيَ
أَحۡسَنُ فَإِذَا ٱلَّذِي بَيۡنَكَ وَبَيۡنَهُۥ عَدَٰوَةٞ كَأَنَّهُۥ وَلِيٌّ حَمِيمٞ﴾

„Nu sunt deopotrivă fapta bună și fapta rea. Răspunde cu ceea ce este mai bun și iată că acela între care și tine era dușmănie va fi ca un prieten apropiat."
[Fuṣṣilat, 41:34]

Voi, cei care cunoașteți limba arabă, cugetați la felul în care urmarea este introdusă prin particula *idhā*, care exprimă surprinderea. Această particulă arată că urmarea se produce îndată:

﴿فَإِذَا ٱلَّذِى بَيْنَكَ وَبَيْنَهُۥ عَدَٰوَةٌ كَأَنَّهُۥ وَلِىٌّ حَمِيمٌ﴾

„Și iată că acela între care și tine era dușmănie va fi ca un prieten apropiat."

Nu oricui îi este însă dăruită izbânda în aceasta. Allah Preaînaltul spune:

﴿وَمَا يُلَقَّىٰهَآ إِلَّا ٱلَّذِينَ صَبَرُوا۟ وَمَا يُلَقَّىٰهَآ إِلَّا ذُو حَظٍّ عَظِيمٍ﴾

„Dar aceasta nu le este dăruită decât celor răbdători și nu îi este dăruită decât celui care are parte de un mare bine."
[Fuṣṣilat, 41:35]

Înțelegem oare de aici că iertarea făptuitorului este lăudabilă și poruncită în orice situație? S-ar putea înțelege aceasta din verset, dar trebuie știut că iertarea este lăudabilă numai atunci când ea este alegerea mai vrednică de laudă. Dacă cererea dreptului este mai vrednică de laudă, atunci aceasta este mai bună. De aceea, Preaînaltul a spus:

﴿فَمَنْ عَفَا وَأَصْلَحَ فَأَجْرُهُۥ عَلَى ٱللَّهِ﴾

„Cel care iartă și îndreaptă lucrurile își are răsplata la Allah."
[Ash-Shūrā, 42:40 — fragment]

El a legat, așadar, iertarea de îndreptare.

Iertarea poate să nu ducă la îndreptare. Cel care ți-a făcut rău și a îndrăznit să te atace poate fi un om cunoscut pentru răutate și stricăciune. Dacă l-ai ierta, el ar stărui și mai mult în răutatea și stricăciunea lui. Într-o asemenea situație este mai bine să-i ceri socoteală pentru infracțiune, fiindcă aceasta duce la îndreptare. Shaykh al-Islām Ibn Taymiyyah, Allah să aibă milă de el, a spus:

الإِصْلَاحُ وَاجِبٌ، وَالعَفْوُ مَنْدُوبٌ، فإذا كان في العفو فوات الإصلاح، فَمَعْنَى ذَلِكَ أَنَّنَا قَدَّمْنَا مَنْدُوبًا عَلَى وَاجِبٍ، وَهَذَا لَا تَأْتِي بِهِ الشَّرِيعَةُ

„Îndreptarea este obligatorie, iar iertarea este recomandată. Dacă iertarea duce la pierderea îndreptării, înseamnă că am dat întâietate unui lucru recomandat înaintea unuia obligatoriu, iar legiuirea nu vine cu așa ceva."

A spus adevărul, Allah să aibă milă de el.

Cu această ocazie, aș dori să atrag atenția asupra unei chestiuni în care mulți oameni acționează cu intenția de a face bine. Cineva provoacă un accident în urma căruia alt om își pierde viața, iar cei îndreptățiți dintre rudele celui ucis renunță la despăgubirea pentru omor datorată de cel care a provocat accidentul. Este renunțarea lor lăudabilă și socotită bună purtare sau trebuie făcute deosebiri?

Trebuie făcute deosebiri. Este necesar să cercetăm și să cumpănim situația celui care a provocat accidentul. Face el parte dintre cei cunoscuți pentru nesăbuință și nepăsare? Este dintre aceia cărora nu le pasă — căutăm adăpost la Allah — dacă lovesc pe cineva, fiindcă pot plăti despăgubirea pentru moartea lui? Sau este un om căruia i s-a întâmplat acest accident în ciuda deplinei prudențe și cumpătări, dar Allah Preaînaltul a hotărât pentru fiecare lucru o măsură?

Dacă este din a doua categorie, este mai potrivit să fie iertat. Dar, înainte de a ierta, chiar și în a doua situație, trebuie să avem în vedere un lucru: avea cel decedat vreo datorie? Dacă avea o datorie și aceasta nu poate fi plătită decât din despăgubirea pentru moartea sa, nu putem renunța la despăgubire, fiindcă plata datoriei are întâietate față de împărțirea moștenirii. Chiar dacă am renunța, renunțarea noastră nu ar fi valabilă. Este o chestiune pe care mulți oameni ar putea-o trece cu vederea. Spunem aceasta fiindcă moștenitorii își primesc dreptul asupra acestei despăgubiri de la cel decedat în accident, iar dreptul lor ia naștere numai după plata datoriei. De aceea, când Allah a pomenit moștenirea, a spus:

﴿مِنۢ بَعۡدِ وَصِيَّةٖ يُوصِي بِهَآ أَوۡ دَيۡنٍ﴾

„După împlinirea unui testament pe care l-a lăsat sau după plata unei datorii.”
[An-Nisāʾ, 4:11 — fragment]

Așadar, din buna purtare face parte iertarea oamenilor. Ea se încadrează în dărnicie, fiindcă dărnicia poate însemna fie să oferi ceva, fie să renunți la un drept, iar iertarea face parte din a doua categorie.

Al treilea: chipul senin. Omul să aibă un chip deschis, opusul încruntării. De aceea, Profetul ﷺ a spus:

لَا تَحْقِرَنَّ مِنَ الْمَعْرُوفِ شَيْئًا، وَلَوْ أَنْ تَلْقَى أَخَاكَ بِوَجْهٍ طَلْقٍ

„Nu disprețui nimic din bine, fie și să-l întâmpini pe fratele tău cu un chip senin.”[12]

12 Relatat de Muslim, Cartea bunătății și a legăturilor de rudenie, capitolul despre recomandarea chipului senin la întâlnire, nr. 2626, de la Abū Dharr, Allah să fie mulțumit de el.

Un chip senin aduce bucurie celui pe care îl întâlnești și celui care se îndreaptă spre tine. El naște afecțiune și iubire și deschide atât inima ta, cât și pe aceea a celui care te întâmpină. Încearcă și vei vedea.

Dacă ești încruntat însă, oamenii se îndepărtează de tine și nu se simt în largul lor stând alături de tine sau vorbind cu tine. Ai putea ajunge chiar să suferi de boala gravă numită hipertensiune. Inima deschisă și chipul senin se numără printre cele mai folositoare leacuri pentru prevenirea acestei boli. De aceea, medicii îi sfătuiesc pe cei încercați cu ea să se țină departe de ceea ce îi tulbură și îi mânie, fiindcă aceasta le agravează boala. Chipul senin înlătură această boală, deoarece omul are astfel inima deschisă și este iubit de făpturi.

Acestea sunt cele trei temelii ale bunei purtări în relația cu făpturile.

Din buna purtare față de făpturi face parte și buna conviețuire cu prietenii, rudele și familia. Omul să nu se simtă apăsat de ei și nici să nu le facă viața grea, ci să le aducă bucurie atât cât poate, în limitele legiuirii lui Allah. Această precizare este necesară, fiindcă există oameni care nu se bucură decât prin neascultare de Allah — căutăm adăpost la Allah —, iar în aceasta nu îi urmăm. Dar a le aduce bucurie celor apropiați — familie, prieteni și rude — în limitele legiuirii face parte din buna purtare. De aceea, Profetul ﷺ a spus:

خَيْرُكُمْ خَيْرُكُمْ لِأَهْلِهِ، وَأَنَا خَيْرُكُمْ لِأَهْلِي

„Cel mai bun dintre voi este cel mai bun cu familia sa, iar eu sunt cel mai bun dintre voi cu familia mea.”[13]

13 Relatat de at-Tirmidhī, Cartea meritelor, capitolul despre meritele soțiilor Profetului ﷺ, nr. 3895, de la ʿĀ'ishah, Allah să fie mulțumit de ea; și de Ibn Mājah, Cartea căsătoriei, capitolul despre buna conviețuire cu femeile, nr. 1977, de la Ibn ʿAbbās, Allah să fie mulțumit de amândoi.

Din mare nefericire, mulți oameni se poartă bine cu ceilalți, dar nu se poartă bine cu propria familie. Aceasta este o greșeală și o răsturnare a lucrurilor. Cum să ai o purtare bună cu cei îndepărtați și o purtare rea cu cei apropiați?! Cineva ar putea spune:

لِأَنِّي لَا أَجِدُ حَرَجًا فِي رَفْعِ الكَلَفَةِ وَالمُجَامَلَةِ بَيْنِي وَبَيْنَ الْأَقَارِبِ، فَأَنَا أُسِيءُ الخُلُقَ مَعَهُمْ

„Fiindcă nu mă simt stingherit să las deoparte formalitățile și politețea dintre mine și rudele mele; de aceea mă port rău cu ele."

Îi spunem: nu este corect. Rudele sunt cele mai îndreptățite să le oferi o bună tovărășie și să conviețuiești frumos cu ele. De aceea, un bărbat a întrebat:

يَا رَسُولَ اللَّهِ، مَنْ أَحَقُّ النَّاسِ بِحُسْنِ صَحَابَتِي؟

„Trimis al lui Allah, cine este cel mai îndreptățit la buna mea tovărășie?"

El a răspuns:

أُمُّكَ

„Mama ta."

Bărbatul a întrebat:

ثُمَّ مَنْ؟

„Apoi cine?"

El a răspuns:

أُمُّكَ

„Mama ta.”

A întrebat:

ثُمَّ مَنْ؟

„Apoi cine?”

El a răspuns:

أُمُّكَ

„Mama ta.”

A întrebat:

ثُمَّ مَنْ؟

„Apoi cine?”

El a răspuns:

أَبُوكَ

„Tatăl tău.”[14]

La unii oameni lucrurile stau invers: îl vezi purtându-se rău cu mama sa și frumos cu soția sa, dând întâietate bunei purtări față de soție înaintea bunătății datorate mamei.

14 Relatat de al-Bukhārī, Cartea bunei purtări, capitolul despre cine este cel mai îndreptățit la buna tovărășie, nr. 5971; și de Muslim, Cartea bunătății, a legăturilor de rudenie și a bunei purtări, capitolul despre bunătatea față de părinți și despre faptul că ei sunt cei mai îndreptățiți la ea, nr. 2548, de la Abū Hurayrah, Allah să fie mulțumit de el.

Așadar, buna conviețuire cu familia, prietenii și rudele face, în întregime, parte din buna purtare.
În aceste centre de vară ar trebui să folosim prezența tinerilor pentru a-i deprinde cu buna purtare, astfel încât centrul să fie un loc de învățătură și de educație. Cunoașterea fără educație poate aduce mai mult rău decât bine, dar, însoțită de educație, cunoașterea își atinge scopul urmărit. De aceea, Allah Preaînaltul spune:

﴿مَا كَانَ لِبَشَرٍ أَن يُؤْتِيَهُ ٱللَّهُ ٱلْكِتَٰبَ وَٱلْحُكْمَ وَٱلنُّبُوَّةَ ثُمَّ يَقُولَ لِلنَّاسِ كُونُوا۟ عِبَادًا لِّى مِن دُونِ ٱللَّهِ وَلَٰكِن كُونُوا۟ رَبَّٰنِيِّۦنَ بِمَا كُنتُمْ تُعَلِّمُونَ ٱلْكِتَٰبَ وَبِمَا كُنتُمْ تَدْرُسُونَ﴾

„Nu se cuvine unui om căruia Allah i-a dăruit Cartea, judecata și profeția să le spună apoi oamenilor: «Fiți robii mei, în locul lui Allah!» Ci: «Fiți oameni devotați Domnului, prin Cartea pe care o predați și prin ceea ce studiați!»”
[Āl ʿImrān, 3:79]

Acesta este folosul cunoașterii: omul să fie devotat Domnului, adică să-i educe pe robii lui Allah potrivit legiuirii lui Allah. Nădăjduim ca responsabilii acestor centre să le facă locuri în care tinerii să se întreacă în însușiri virtuoase, între care și buna purtare.
Am menționat la început că buna purtare poate fi înnăscută sau dobândită prin deprindere și că buna purtare înnăscută este mai desăvârșită decât aceea dobândită. Am adus drept dovadă cuvintele Trimisului ﷺ către al-Ashajj din neamul ʿAbd al-Qays:

بَلِ اللَّهُ جَبَلَكَ عَلَيْهَا

„Allah te-a înzestrat din fire cu ea.”[15]

Buna purtare înnăscută nu se desparte de om, pe când aceea dobândită prin deprindere îl poate părăsi în multe împrejurări. Ea are nevoie de practică, de străduință și de aducere-aminte ori de câte ori apare ceva care îl poate stârni. De aceea, un om a venit la Trimisul lui Allah ﷺ și i-a spus:

يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَوْصِنِي

„Trimis al lui Allah, sfătuiește-mă!”

El a răspuns:

لَا تَغْضَبْ

„Nu te mânia!”

Omul și-a repetat cererea de mai multe ori, iar el a răspuns:

لَا تَغْضَبْ

„Nu te mânia!”[16]

15 Relatat de Abū Dāwūd, Cartea bunei purtări, capitolul despre sărutarea unui bărbat, nr. 5225, de la Zārīʿ, Allah să fie mulțumit de el, care făcea parte din delegația neamului ʿAbd al-Qays; și de at-Tirmidhī, capitolele despre bunătate și legăturile de rudenie, capitolul despre chibzuință și grabă, nr. 2011, de la Ibn ʿAbbās, Allah să fie mulțumit de amândoi.

16 Relatat de al-Bukhārī, Cartea bunei purtări, capitolul despre ferirea de mânie, nr. 6116, de la Abū Hurayrah, Allah să fie mulțumit de el.

Profetul ﷺ a mai spus:

لَيْسَ الشَّدِيدُ بِالصُّرَعَةِ، إِنَّمَا الشَّدِيدُ الَّذِي يَمْلِكُ نَفْسَهُ عِنْدَ الْغَضَبِ

„Cel puternic nu este cel care îi doboară pe alții la luptă, ci cel puternic este acela care se stăpânește atunci când se mânie."[17]

Cuvântul arab *șuraʿah* îl desemnează pe cel care îi doboară pe alții. El are aceeași formă ca *humazah* și *lumazah*: primul îl desemnează pe cel care îi defăimează pe oameni, iar al doilea pe cel care îi ponegrește, căutându-le cusururi. Cel puternic nu este, așadar, cel care îi doboară și îi învinge pe oameni, ci

إِنَّمَا الشَّدِيدُ الَّذِي يَمْلِكُ نَفْسَهُ عِنْدَ الْغَضَبِ

„cel puternic este acela care se stăpânește atunci când se mânie".[18]

Cel care își învinge și își stăpânește propriul suflet la mânie este cu adevărat puternic. Stăpânirea de sine la mânie se numără printre însușirile frumoase.

Dacă te mânii, nu da curs mâniei, ci caută adăpost la Allah de Satana cel alungat. Dacă stai în picioare, așază-te; dacă ești așezat, întinde-te; iar dacă mânia se întețește, fă abluțiunea, până când se îndepărtează de la tine.

---

17 Relatat de al-Bukhārī, Cartea bunei purtări, capitolul despre ferirea de mânie, nr. 6114; și de Muslim, Cartea bunătății, a legăturilor de rudenie și a bunei purtări, capitolul despre meritul celui care se stăpânește la mânie, nr. 2609, de la Abū Hurayrah, Allah să fie mulțumit de el.

18 Relatat de al-Bukhārī, Cartea bunei purtări, capitolul despre ferirea de mânie, nr. 6114; și de Muslim, Cartea bunătății, a legăturilor de rudenie și a bunei purtări, capitolul despre meritul celui care se stăpânește la mânie, nr. 2609, de la Abū Hurayrah, Allah să fie mulțumit de el.

Așadar, buna purtare înnăscută este mai bună decât aceea dobândită prin deprindere, fiindcă este o trăsătură statornică a omului și îi este ușoară în orice împrejurare, pe când buna purtare dobândită îl poate părăsi în unele situații.

Spunem, de asemenea, că buna purtare poate fi dobândită: omul își exersează sufletul. Printre mijloacele prin care omul ajunge la o bună purtare se află următoarele:

Întâi: să cerceteze Cartea lui Allah și Sunnah Trimisului Său ﷺ. Să privească textele care laudă acea însușire măreață. Când credinciosul vede că textele laudă o anumită însușire sau faptă, el o pune în practică.

Al doilea: să se însoțească cu oameni cunoscuți pentru buna lor purtare. Profetul ﷺ a arătat aceasta prin cuvintele sale:

مَثَلُ الْجَلِيسِ الصَّالِحِ وَالجَلِيسِ السُّوءِ كَحَامِلِ المِسْكِ وَنَافِخِ الكِيرِ، فَحَامِلُ المِسْكِ إِمَّا أَنْ يُحْذِيَكَ، وَإِمَّا أَنْ تَبْتَاعَ مِنْهُ، وَإِمَّا أَنْ تَجِدَ مِنْهُ رِيحًا طَيِّبَةً، وَنَافِخُ الكِيرِ إِمَّا أَنْ يَحْرِقَ ثِيَابَكَ، وَإِمَّا أَنْ تَجِدَ مِنْهُ رِيحًا خَبِيثَةً

„Pilda tovarășului bun și a tovarășului rău este ca aceea a purtătorului de mosc și a celui care suflă în foale. Purtătorul de mosc fie îți dăruiește din el, fie cumperi de la el, fie simți de la el un miros plăcut. Cel care suflă în foale fie îți arde hainele, fie simți de la el un miros urât."[19]

19 Relatat de al-Bukhārī, Cartea animalelor sacrificate și a vânătorii, capitolul despre mosc, nr. 5534; și de Muslim, Cartea bunătății și a legăturilor de rudenie, capitolul despre recomandarea tovărășiei oamenilor drepți, nr. 2628, de la Abū Mūsā al-Ashʿarī, Allah să fie mulțumit de el.

Toți tinerii trebuie să se însoțească cu cei cunoscuți pentru buna lor purtare și să se îndepărteze de însușirile rele și de faptele josnice, astfel încât această tovărășie să le fie o școală prin care să se ajute la însușirea bunei purtări.

Al treilea: omul să cugete la urmările purtării sale rele. Cel cu purtare rea este detestat, este ocolit și este pomenit prin însușiri urâte. Când omul știe că purtarea rea îl duce aici, se îndepărtează de ea.

Exemplul cel bun al Profetului ﷺ

În Trimisul lui Allah ﷺ avem un exemplu bun. Trimisul ﷺ are cel mai frumos caracter dintre toate făpturile, fiindcă Allah Preaînaltul a spus despre el:

﴿وَإِنَّكَ لَعَلَىٰ خُلُقٍ عَظِيمٍ﴾

„Tu ai, cu adevărat, un caracter măreț."
[Al-Qalam, 68:4]

Întâmplările și evenimentele din timpul Trimisului ﷺ arată buna sa purtare. Mai mult, el ﷺ avea o purtare bună chiar și cu copiii: era blând cu ei și se juca împreună cu ei. Unuia dintre copii îi spunea:

يَا أَبَا عُمَيْرٍ، مَا فَعَلَ النُّغَيْرُ؟

„Abū ʿUmayr, ce s-a întâmplat cu păsărica nughayr?"[20]

20 Relatat de al-Bukhārī, Cartea bunei purtări, capitolul despre familiaritatea în purtarea cu oamenii, nr. 6129; și de Muslim, Cartea bunelor maniere, capitolul despre recomandarea frecării cerului gurii nou-născutului cu curmală, nr. 2150, de la Anas, Allah să fie mulțumit de el.

Abū ʿUmayr era numele de adresare al unui copilaș care avea un nughayr, o pasăre mică, asemenea unei vrăbii. Păsărica a murit, iar copilul a fost trist și mâhnit din pricina ei. Profetul ﷺ îl mângâia cu blândețe, spunând:

يَا أَبَا عُمَيْرٍ، مَا فَعَلَ النُّغَيْرُ؟

„Abū ʿUmayr, ce s-a întâmplat cu păsărica nughayr?”

Un beduin a venit și a urinat în moschee. Oamenii l-au certat și l-au apostrofat aspru, dar Profetul ﷺ le-a interzis să facă aceasta. Când beduinul a terminat, el ﷺ a poruncit să fie adusă o găleată de apă și aceasta a fost turnată peste urină. Apoi l-a chemat pe beduin și i-a spus:

إِنَّ هَذِهِ المَسَاجِدَ لَا يَصْلُحُ فِيهَا شَيْءٌ مِنَ الأَذَى أَوِ القَذَرِ، إِنَّمَا هِيَ لِلصَّلَاةِ وَقِرَاءَةِ القُرْآنِ

„În aceste moschei nu se cuvine să existe nimic dăunător sau murdar. Ele sunt pentru rugăciune și citirea Coranului”[21]

— sau așa cum a spus Profetul ﷺ.

Buna purtare din această întâmplare este limpede: el nu l-a mustrat pe beduin și nu a poruncit să fie lovit. L-a lăsat să termine, apoi i-a explicat că moscheile nu sunt potrivite pentru ceea ce făcuse, ci sunt pentru rugăciune, pomenirea lui Allah și citirea Coranului.

21 Relatat de al-Bukhārī, Cartea abluțiunii, capitolul despre turnarea apei peste urină, nr. 221; și de Muslim, Cartea purificării, capitolul despre obligativitatea spălării urinei, nr. 285, de la Anas, Allah să fie mulțumit de el.

În Ramaḍān, un om a venit la el și a spus:

يَا رَسُولَ اللَّهِ، هَلَكْتُ!

„Trimis al lui Allah, sunt pierdut!”

Profetul ﷺ l-a întrebat:

وَمَا أَهْلَكَكَ؟

„Ce te-a făcut să fii pierdut?”

Omul a răspuns:

وَقَعْتُ عَلَى امْرَأَتِي فِي رَمَضَانَ وَأَنَا صَائِمٌ

„Am avut relații cu soția mea în Ramaḍān, în timp ce posteam.”

El nu l-a mustrat și nu l-a certat, ci l-a întrebat:

فَهَلْ تَجِدُ مَا تُعْتِقُ رَقَبَةً؟

„Ai cu ce să eliberezi un sclav?”

Omul a răspuns:

لَا

„Nu.”

L-a întrebat:

فَهَلْ تَسْتَطِيعُ أَنْ تَصُومَ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ؟

„Poți să postești două luni la rând?”

El a răspuns:

لَا

„Nu.”

L-a întrebat:

فَهَلْ تَجِدُ مَا تُطْعِمُ سِتِّينَ مِسْكِينًا؟

„Ai cu ce să hrănești șaizeci de săraci?”

El a răspuns:

لَا

„Nu.”

Apoi s-a așezat. Profetului ﷺ i-a fost adus un coș cu curmale, pe care i l-a dat, spunându-i:

تَصَدَّقْ بِهَذَا

„Dă acestea de pomană!”

Omul a întrebat:

أَعَلَى أَفْقَرَ مِنَّا؟! فَمَا بَيْنَ لَابَتَيْهَا أَحْوَجُ إِلَيْهِ مِنَّا

„Unora mai săraci decât noi?! Între cele două întinderi de piatră vulcanică ale cetății nu este nimeni care să aibă mai multă nevoie de ele decât noi!”

Profetul ﷺ a râs până i s-au văzut caninii, apoi i-a spus:

اذْهَبْ فَأَطْعِمْهُ أَهْلَكَ

„Du-te și hrănește-ți familia cu ele!”[22]

Buna purtare a Profetului ﷺ în această întâmplare este limpede și vădită. El nu l-a certat pe acest om, nu l-a insultat și nu l-a mustrat, datorită blândeții și înțelepciunii sale ﷺ. El ﷺ a văzut că omul venise cu regret, căit și temător și a socotit că nu se cuvenea să fie mustrat, ci să i se arate adevărul și să fie tratat cu blândețe.

Întrebare: Mulți oameni spun că locuitorii Occidentului au o purtare mai bună în relațiile lor, în vânzare și cumpărare, în vreme ce între noi, musulmanii, se întâlnesc înșelăciunea, minciuna și vânzarea mărfii prin jurăminte mincinoase. Care este pricina? Are civilizația lor industrială o mare înrâurire asupra formării caracterului lor?

Răspuns: Profetul ﷺ a spus:

لَوْ يُعْطَى النَّاسُ بِدَعْوَاهُمْ، لَادَّعَى رِجَالٌ دِمَاءَ قَوْمٍ وَأَمْوَالَهُمْ، وَلَكِنَّ الْبَيِّنَةَ عَلَى الْمُدَّعِي

„Dacă oamenilor li s-ar da după pretențiile lor, unii ar pretinde sângele și averile altora. Dar dovada îi revine celui care ridică pretenția.”[23]

22 Relatat de al-Bukhārī, Cartea postului, capitolul despre cel care a avut relații conjugale în Ramaḍān și nu avea nimic, apoi a primit milostenie pentru a împlini ispășirea, nr. 1936; și de Muslim, Cartea postului, capitolul despre sublinierea interdicției relațiilor conjugale în timpul zilei din Ramaḍān pentru cel care postește, nr. 1111, de la Abū Hurayrah, Allah să fie mulțumit de el.

23 Relatat de al-Bukhārī, Cartea tâlcuirii Coranului, capitolul despre versetul „Cei care schimbă legământul cu Allah și jurămintele lor pe un preț mic,

Ceea ce s-a răspândit între oameni, anume că occidentalii au o purtare bună în relațiile lor, nu este corect. În relațiile lor există și purtări rele, pe care le cunoaște cel care a mers la ei și i-a privit cu dreptate și nepărtinire, nu cel care i-a privit cu venerație și admirație. Poetul a spus:

وَعَيْنُ الرِّضَا عَنْ كُلِّ عَيْبٍ كَلِيلَةٌ *** كَمَا أَنَّ عَيْنَ
السُّخْطِ تُبْدِي المَسَاوِيَا

„Ochiul mulțumirii nu vede niciun cusur,
iar ochiul nemulțumirii scoate la iveală neajunsurile.”[24]

Mulți tineri care au mers în Occident mi-au povestit despre fapte ce țin de cele mai rele purtări. Iar atunci când oamenii de acolo sunt corecți în ceea ce sunt corecți, în vânzare și cumpărare, aceasta nu este fiindcă ar avea un caracter virtuos, ci fiindcă sunt robi ai câștigului material. Cu cât omul este mai corect în asemenea relații, cu atât oamenii se îndreaptă mai mult spre el și se grăbesc să-i cumpere și să-i răspândească marfa.

aceia nu vor avea parte...” [Āl ʿImrān, 3:77 — fragment], nr. 4552; și de Muslim, Cartea judecăților, capitolul despre jurământul celui împotriva căruia s-a ridicat pretenția, nr. 1711, de la Ibn ʿAbbās, Allah să fie mulțumit de amândoi. Formularea „dovada îi revine celui care ridică pretenția” se găsește în relatarea lui al-Bayhaqī, As-Sunan al-kubrā, nr. 21201; cele două Ṣaḥīḥ-uri conțin o formulare înrudită.

24 A se vedea Al-Ḥayawān de al-Jāḥiẓ (3/226), ʿUyūn al-akhbār (3/16) și Al-ʿIqd al-farīd (2/194).

Ei nu fac aceasta fiindcă ar avea un caracter desăvârșit, ci fiindcă urmăresc câștigul material și văd buna purtare în relațiile cu oamenii ca pe unul dintre cele mai bune mijloace de promovare pentru sporirea averilor lor, astfel încât aceste lucruri să fie primite cu bunăvoință. Altminteri, ei sunt așa cum i-a descris Allah, Cel Măreț și Preaînalt, prin cuvintele Sale:

﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ مِنْ أَهْلِ ٱلْكِتَٰبِ وَٱلْمُشْرِكِينَ فِى نَارِ جَهَنَّمَ خَٰلِدِينَ فِيهَآ ۚ أُوْلَٰٓئِكَ هُمْ شَرُّ ٱلْبَرِيَّةِ﴾

„Cei care nu au crezut dintre oamenii Cărții și dintre politeiști vor fi în Focul Gheenei, rămânând veșnic în el. Aceștia sunt cele mai rele făpturi."
[Al-Bayyinah, 98:6]

Nu cred că descrierea cuiva poate fi mai adevărată decât descrierea făcută de Allah, Cel Măreț și Preaînalt, necredincioșilor: ei sunt cele mai rele făpturi. Cum s-ar putea nădăjdui un bine urmărit pentru el însuși de la oameni pe care Allah i-a descris drept cele mai rele făpturi? Nu cred că aceasta se întâmplă vreodată. Sinceritatea, limpezimea și corectitudinea care se întâlnesc la ei în aceste tranzacții sunt urmărite în vederea altui scop: dobândirea bunurilor materiale și a câștigului. Cel care a văzut nedreptatea, asuprirea și abuzurile lor împotriva făpturilor, în numeroase împrejurări, cunoaște adevărul cuvintelor Preaînaltului:

﴿أُوْلَٰٓئِكَ هُمْ شَرُّ ٱلْبَرِيَّةِ﴾

„Aceștia sunt cele mai rele făpturi."
[Al-Bayyinah, 98:6 — fragment]

Cât despre înșelăciunea, minciuna și trădarea care apar în tranzacțiile multor musulmani, Islamul și credința acestor

musulmani sunt împuținate în măsura în care ei se împotrivesc legiuirii în aceste lucruri.

Faptul că unii musulmani încalcă legiuirea și ies din limitele ei în asemenea chestiuni nu înseamnă o lipsă în legiuire: legiuirea este desăvârșită. Aceștia și-au făcut rău, înainte de toate, lor înșiși, apoi au adus prejudicii legiuirii Islamului, fraților lor musulmani și nemusulmanilor cu care au de-a face. În realitate, răul se întoarce asupra lor înșiși. Omul cu judecată nu socotește purtarea rea a celui care acționează drept un cusur al legiuirii de care acesta aparține.

De aceea, nădăjduiesc ca toți musulmanii să pornească o acțiune hotărâtă împotriva acestor lucruri pe care Islamul nu le încuviințează: minciuna, trădarea, înșelăciunea, viclenia și altele asemenea.

Întrebare: Cine este mai bun: un om cu lipsuri în religie, dar cu o purtare bună, sau un om care s-a apropiat de desăvârșire în respectarea legiuirii, dar are o purtare rea? Și ce legătură are aceasta cu vorbele Profetului ﷺ:

ذَهَبَ حُسْنُ الْخُلُقِ بِخَيْرِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ

„Buna purtare a adunat binele acestei lumi și al Vieții de Apoi”,[25]

din răspunsul său către Umm Salamah?

Răspuns: Fără îndoială, desăvârșirea caracterului face parte din desăvârșirea religiei, după cum s-a relatat în mod autentic de la Profetul ﷺ că a spus:

25 Relatat de ʿAbd ibn Ḥumayd în Musnad-ul său, nr. 1210, de al-Kharāʾiṭī în Makārim al-akhlāq, nr. 50, și de aṭ-Ṭabarānī în Al-Muʿjam al-kabīr (23/223), de la Anas, Allah să fie mulțumit de el. Relatarea este slabă; Ibn Mufliḥ menționează slăbiciunea transmițătorului Sulaymān ibn Abī Karīmah în Al-Ādāb ash-sharʿiyyah (2/196).

أَكْمَلُ الْمُؤْمِنِينَ إِيمَانًا أَحْسَنُهُمْ خُلُقًا

„Cei mai desăvârșiți dintre credincioși în credință sunt cei cu cea mai bună purtare.”[26]

Prin urmare, oricine are lipsuri în caracter are lipsuri în religie, fiindcă desăvârșirea religiei este legată de desăvârșirea caracterului. După cum am arătat, buna purtare se manifestă atât în raportarea la Creator, cât și în purtarea față de făpturi. Devine astfel limpede că desăvârșirea caracterului este legată de desăvârșirea religiei. De aceea, omul cu un caracter desăvârșit are o înrâurire mai mare asupra altuia, pentru a-l atrage spre Islam și spre religie, decât omul evlavios, dar cu o purtare rea. Dacă celui puternic în adorare îi este dăruit să aibă și o purtare bună, acest lucru este mai desăvârșit. Cât despre a stabili o întâietate în cazul celui puternic în actele sale personale de adorare, dar cu o purtare rea, aceasta este o chestiune care nu poate fi încadrată într-o regulă precisă.

26 Relatat de Abū Dāwūd, Cartea Sunnei, capitolul despre dovada sporirii și împuținării credinței, nr. 4682; și de at-Tirmidhī, Cartea alăptării, capitolul despre dreptul femeii asupra soțului ei, nr. 1162, de la Abū Hurayrah, Allah să fie mulțumit de el.

نَسْأَلُ اللَّهَ أَنْ يَجْعَلَنَا مِنَ الْمُتَمَسِّكِينَ بِكِتَابِهِ وَسُنَّةِ رَسُولِهِ ﷺ ظَاهِرًا وَبَاطِنًا، وَأَنْ يَتَوَفَّانَا عَلَى ذَلِكَ، وَأَنْ يَتَوَلَّانَا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ، وَأَنْ لَا يُزِيغَ قُلُوبَنَا بَعْدَ إِذْ هَدَانَا، وَأَنْ يَهَبَ لَنَا مِنْ لَدُنْهُ رَحْمَةً، إِنَّهُ هُوَ الْوَهَّابُ.

Îl rugăm pe Allah să ne facă dintre cei care se țin de Cartea Sa și de Sunnah Trimisului Său ﷺ, în cele văzute și în cele lăuntrice; să ne ia viața în această stare; să ne ocrotească în această lume și în Viața de Apoi; să nu ne abată inimile după ce ne-a călăuzit și să ne dăruiască milă de la El. El este Dăruitorul.

Indice

Allah 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 25, 26, 28, 30, 32, 36, 39
caracter 3, 30, 36, 39
credință 7, 38
răbdare 7, 12, 14
rugăciune 12, 31, 32
Sunnah 5, 28, 39

EDIȚIE ÎN LIMBA ROMÂNĂ

Caracterul nobil

O lucrare despre caracterul nobil, felul de a ne purta cu oamenii și legătura dintre credință și conduită. Autorul explică însușirile bune și îndreptarea purtării, sprijinindu-se pe Coran și Sunnah.

Autor: Muḥammad ibn Ṣāliḥ al-ʿUthaymīn

Traducere în limba română

Institutul Tawhid

INSTITUTUL TAWHID

tawhid.ro